

«Ny» forvaltningslov?

Ole-Bjørn Fossbakk, rådgiver, Arkiv Troms

NOU 2019: 5 Ny forvaltningslov

Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning(forvaltningsloven)

Sendt ut på høring 04.06.2019

Noen tanker fra utvalget bak NOU'en

Teknologinøytral (Kap. 18.3.2)

«Bestemmelsen er teknologinøytral, men digital kommunikasjon vil ofte være en effektiv måte å kommunisere på. Forvaltningsorganet bør tilby borgeren slike løsninger så langt det er praktisk mulig».

«Forvaltningen kan imidlertid ikke kreve at borgeren benytter seg av digitale kanaler hvis det ikke følger av lov eller forskrift, se også punkt 18.3.4.3. Hvis borgeren henvender seg i feil kanal, skal forvaltningsorganet veilede».

§ 13. *Kontakt fra den enkelte og digital kommunikasjon*

(1) Forvaltningsorganet skal være tilgjengelig og legge til rette for at den enkelte kan ta kontakt på sikker og effektiv måte.

(2) Kongen kan gi forskrift om digital kommunikasjon mellom forvaltningsorganer og den enkelte, også om rett til å reservere seg mot digital kommunikasjon, bruk av fristregler og sikring av tilgjengelighet, integritet og konfidensialitet.

Hvorfor ny lov?

«*Utvalget* har allerede fremhevet at **klarspråkhensyn** taler for en ny forvaltningslov.

Som *utvalget* kommer tilbake til i kapittel 10, har de verdier som ligger bak loven, fortsatt gyldighet. Det kan ikke konstateres noen klar eller utbredt misnøye med dagens lov, men *utvalget* ser behov for å gjennomgå og vurdere på ny mange enkeltheter i loven i lys av den utviklingen som det norske samfunnet og offentlig forvaltning har hatt over 50 år. Selv om dette ikke resulterer i grunnleggende endringer i lovens innhold, taler det til fordel for en helt ny lov at det nå blir gjort et fullstendig gjennomsyn av forvaltningsloven, **som iallfall fører til mindre endringer og språklige forenklinger og omformuleringer på en rekke punkter**».

Ny formålsparagraf

§ 1. Lovens formål

(1) Loven skal legge til rette for at forvaltningens saksbehandling er god, tillitskapende og effektiv. Den skal ivareta hensynet til den enkelte og til samfunnet.

(2) For å oppnå lovens formål skal forvaltningsorganet opptre saklig og samarbeide med andre forvaltningsorganer.

§ 1.(lovens generelle virkeområde). Loven gjelder den virksomhet som drives av forvaltningsorganer når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov. Som forvaltningsorgan reknes i denne lov et hvert organ for stat eller kommune. Privat rettssubjekt regnes som forvaltningsorgan i saker hvor det treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift.

§ 2. *Lovens virkeområde*

§ 2. *Lovens virkeområde*

(1) Loven gjelder for

a. staten, fylkeskommunene og kommunene

b. andre i saker hvor de utøver offentlig myndighet.

(2) Loven gjelder når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov.

Enkeltvedtak

Nytt forslag

§ 6. Definisjoner

- (1) Som enkeltvedtak regnes en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet, er bestemmende for rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer, og avslutter saken helt eller delvis.

Gjeldende lov

- a) vedtak, en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer (enkeltpersoner eller andre private rettssubjekter);
- b) enkeltvedtak, et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer;

Definisjoner fortsatt

Følgende avgjørelser skal regnes som enkeltvedtak hvis ikke annet er fastsatt:

- a) fastsetting av påbud, forbud, fritak eller tillatelse med grunnlag i lov eller forskrift
- b) tildeling eller opphør av pengeytelser med grunnlag i lov eller forskrift eller for øvrig etter en fast ordning
- c) tildeling eller opphør av tjenester eller andre naturalytelser med grunnlag i lov eller forskrift
- d) avvisning av en sak
- e) fastsetting av tvangsmulkt
- f) tilsetning, oppsigelse, suspensjon, avskjed eller forflytting av offentlig tjenesteperson, og ileggelse av ordensstraff.

(2) Som forskrift regnes en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet, og som er bestemmende for rettigheter eller plikter til en ubestemt krets av personer.

(3) Som part regnes

- a) den som et enkeltvedtak eller annen individuell avgjørelse kan rette seg mot
- b) den som kan få sine rettigheter eller plikter endret som følge av en slik avgjørelse
- c) den som en slik avgjørelse kan innebære vesentlige ulemper eller skadevirkninger for.

i lov eller forskrift eller for øvrig etter en fast ordning

c) forskrift, et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer;

d) offentlig tjenestemann, en embetsmann eller annen som er ansatt i statens eller en kommunes tjeneste;

e) part, person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder.

f) dokument: en logisk avgrenset informasjonsmengde som er lagret på et medium for senere lesing, lytting, framføring, overføring eller lignende.

g) skriftlig: også elektronisk melding når informasjonen i denne er tilgjengelig også for ettertiden;

h) nedtegning, nedskrivning og protokollering: også elektronisk nedtegning når dette oppfyller hensynene bak nedtegningen i like stor grad som nedtegning på papir.

Taushetsplikt(Kap. 5)

§ 31. *Hva taushetsplikt innebærer*

(1) En opplysning som er undergitt taushetsplikt etter denne lov, skal ikke gjøres tilgjengelig for andre eller utnyttes for egne formål.

(2) En opplysning som er undergitt taushetsplikt etter andre lover, skal behandles i samsvar med de regler som er fastsatt der.

§ 32. *Hvem som har taushetsplikt*

(1) Taushetsplikten gjelder for enhver som skal utføre, utfører eller har utført arbeid eller oppdrag for et forvaltningsorgan eller andre som omfattes av loven, jf. § 2.

(2) Taushetsplikten gjelder bare opplysninger som man har fått tilgang eller kjennskap til i forbindelse med arbeidet eller oppdraget.

§ 13 Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om

§ 33. *Taushetsplikt om personlige forhold*

§ 33. Taushetsplikt om personlige forhold

(1) Opplysninger om noens personlige forhold er undergitt taushetsplikt.

(2) Med personlige forhold menes opplysninger om en person som det er vanlig å ville holde for seg selv, og som blant annet kan gjelde

a) genetiske eller andre sensitive biometriske forhold

b) helsetilstand

c) livssyn eller politisk ståsted

d) seksuell legning.

(3) Taushetsplikten omfatter ikke opplysninger om fødselsnummer, statsborgerskap, bosted, sivilstand, yrke, arbeidsgiver eller arbeidssted. Det samme gjelder opplysninger om straffbare forhold i verv eller ledende stilling i offentlig tjeneste.

§36. Deling av opplysninger undergitt taushetsplikt

§ 36. Deling av opplysninger undergitt taushetsplikt

(1) Taushetsplikt etter §§ 33 og 34 er ikke til hinder for at opplysningen deles med den opplysningen gjelder, eller med andre når vedkommende gir et gyldig og informert samtykke til det.

(2) Taushetsplikt etter §§ 33 og 34 er heller ikke til hinder for at opplysningene deles med

a) sakens parter eller deres representanter

b) personer i samme forvaltningsorgan som har saklig behov for opplysningen

c) personer i andre forvaltningsorganer så langt det er nødvendig for å utføre de oppgaver som er lagt til avgiverorganet eller mottakerorganet

d) andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse eller for å unngå vesentlig skade eller tap.

(3) Opplysninger om personlige forhold kan bare deles dersom det er nødvendig og ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den opplysningen gjelder.

(4) Reglene i første til tredje ledd gjelder tilsvarende for andre som omfattes av loven.

Deling av opplysninger undergitt taushetsplikt

Utvalget foreslår at opplysninger i større grad skal kunne deles mellom forvaltningsorganer i tråd med «once only»-prinsippet, men likevel slik at personvern hensyn ikke skal neglisjeres.

Forslaget er ment å bidra til en mer smidig og effektiv informasjonshåndtering i det offentlige, og dermed også en bedre saksbehandling for den enkelte.

For å beskytte opplysninger som er undergitt taushetsplikt, foreslår utvalget regler om tilgangskontroll og sporbarhet.

Organintern deling

Det bør være adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger med andre i samme organ som har et saklig behov for dem. Dagens lov forsøker å fange disse situasjonene gjennom en kombinasjon av generelle kriterier og en angivelse av konkrete eksempler. Loven vil bli enklere å forstå om den i stedet lar det være avgjørende om vedkommende har et saklig behov for opplysningene(19.12.5)

Deling med andre forvaltningsorganer

«I den grad det bør gis adgang til å dele opplysninger mellom forvaltningsorganer, foreslår *utvalget* derfor at det skal kunne skje uavhengig av om disse organene ligger på statlig, fylkeskommunalt eller kommunalt nivå» 19.12.6.1

«Det tilsier at det må være den som har taushetsplikt, som i første omgang tar standpunkt til om opplysningene kan deles».

Behandling av taushetsbelagte opplysninger

§ 38. Oppbevaring av opplysninger undergitt taushetsplikt

(1) Opplysninger som er undergitt taushetsplikt, skal oppbevares trygt.

(2) For å oppfylle kravet etter første ledd skal forvaltningsorganet blant annet sørge for at uvedkommende ikke får tilgang til opplysningene, og føre kontroll med hvem som får tilgang til opplysningene.

(3) Forvaltningsorganet skal dokumentere hvilke tiltak som er truffet for å oppfylle kravene i første og annet ledd.

- I utredningen sies det at opplysninger som er undergitt taushetsplikt skal oppbevares forsvarlig, og at det skal etableres systemer for tilgangskontroll og sporbarhet

Partsinnsyn

Reglene om partsinnsyn skal plasseres i lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd, som får korttittelen *innsynslova*

§ 45. *Partens rett til innsyn i saken*

En part har rett til innsyn i sakens dokumenter etter reglene i innsynslova.

§ 54 Klageinstans

«... (2) Klageinstans for vedtak som er truffet av kommunen eller fylkeskommunen, er

c) kommunestyret eller fylkestinget

d) en særskilt klagenemnd eller

e) formannskapet eller fylkesutvalget når kommunestyret eller fylkestinget har bestemt det.

(3) Klageinstans for vedtak som er truffet av kommunestyret eller fylkestinget, er departementet.

(4) Et statlig forvaltningsorgan er klageinstans for vedtak som er truffet av kommunen eller fylkeskommunen,

f) når det er bestemt i den loven som vedtaket treffes i medhold av, eller

g) når vedtaket er truffet etter delegering fra et statlig organ».

Statlig overprøving av kommunal skjønnsutøving

«Utvalget er delt i synet på i hvilket omfang staten skal kunne overprøve kommunens skjønnsutøving. Et flertall foreslår at et statlig organ skal kunne endre forvaltningsskjønnet dersom nasjonale eller vesentlige regionale hensyn taler for det, eller vedtaket er klart urimelig for en part. Et mindretall foreslår en bestemmelse som angir at et statlig organ ved overprøvingen av forvaltningsskjønnet skal legge vekt på det kommunale selvstyret. Et annet mindretall foreslår at det statlige organet skal måtte legge stor vekt på det kommunale selvstyret ved overprøvingen, mens et tredje mindretall foreslår at staten bare skal kunne lovlighetsprøve det kommunale vedtaket og ikke kunne overprøve skjønnnet».

Se §60

Klarspråk: Korrekt, klart og brukertilpasset forvaltningspråk

Språket i norsk offentlig forvaltning skal være korrekt og klart – i tillegg er det viktig at språket er brukertilpasset. Ansatte i forvaltningen må følge de regler om målform og rettskriving som gjelder til enhver tid. Mens målformen i det offentlige er regulert i mållova, er gjeldende regler for rettskriving ikke formelt fastsatte regler.

Dette er kjernen i klarspråkidealene, se <https://www.sprakradet.no/Klarsprak/om-klarsprak/hva-er-klarsprak/>. Den internasjonale definisjonen av klarspråk er «kommunikasjon med så tydelig ordlyd, struktur og visuell utforming at leserne i målgruppen finner informasjonen de trenger, forstår den og kan bruke den».